

Avizul Comitetului Regiunilor — O strategie europeană pentru turismul costier și maritim

(2014/C 415/03)

Raportor	dl Vasco Ilídio ALVES CORDEIRO (PT-PSE), președintele Guvernului regional autonom din Insulele Azore
Document de referință	Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O strategie europeană pentru stimularea creșterii economice și crearea de locuri de muncă în turismul maritim și costier COM(2014) 86 final

I. RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL REGIUNILOR

1. salută prima strategie europeană pentru turismul costier și maritim și recunoaște că este important să se dispună de un cadru european clar și durabil pentru creștere economică și crearea de locuri de muncă, în special pentru tineri;
2. îndeamnă Comisia Europeană să abordeze pe viitor și situația turismului din alte regiuni cu condiții naturale specifice, de exemplu regiunile muntoase sau cele slab populate, și să dezvolte strategii specifice pentru ele;
3. subliniază rolul autorităților locale și regionale în planificarea și punerea în aplicare a politicilor în domeniul turismului; salută includerea turismului maritim și de coastă în alte politici relevante ale UE, cum ar fi conectivitatea IT, transportul, mediul, siguranța și protecția consumatorilor, precum și mobilitatea forței de muncă;
4. salută recunoașterea din partea Comisiei Europene a naturii specifice a insulelor și a altor destinații îndepărtate în ceea ce privește accesibilitatea, costurile de transport, caracterul sezonier și conectivitatea, precum și impactul acestora asupra turismului și economiei;
5. consideră că, în vederea punerii în aplicare a acestei strategii, este necesar să se definească și extindă domeniul de aplicare al activităților care pot fi descrise ca „turism costier și maritim”, în sensul în care acesta să se refere nu numai la turismul din apropierea mării și a plajelor, la turismul de croazieră, de navigație interioară și alte activități din acest domeniu ⁽¹⁾, ci și la navigația maritimă și activitățile și sporturile conexe, cum ar fi scufundarea, observarea animalelor sălbatice sau activitățile care au la bază valurile sau vântul, precum și cele legate de turismul cultural: descoperirea patrimoniului și a gastronomiei, participarea la manifestări culturale și cunoașterea instrumentelor și a meșteșugurilor legate de pescuit;
6. subliniază necesitatea de a sprijini obiectivele strategiei UE cu posibilități de finanțare adecvate, oferite în noul cadru financiar, și de a respecta pe deplin principiul subsidiarității, elaborând această strategie în cooperare și într-un mod coordonat cu instituțiile UE, statele membre, regiunile și părțile interesate;
7. subliniază necesitatea de a recunoaște faptul că turismul din regiunile maritime și de coastă are capacitatea de a stimula conștientizarea necesității de a atinge durabilitatea mediului și a culturii, de a fructifica și proteja patrimoniul maritim european și de a încuraja modele de comportament adecvate (turism responsabil și participativ) pentru realizarea acestor obiective;
8. subliniază presiunea tot mai mare asupra resurselor naturale care decurge din utilizarea economică multiplă și din activitățile desfășurate de-a lungul coastelor europene și consideră că strategiile pentru bazinele maritime trebuie să abordeze de urgență chestiunile legate de aceste activități, și anume eficiența energetică, utilizarea energiei din surse regenerabile, colectarea, stocarea și tratarea deșeurilor, pierderea biodiversității, distrugerea habitatelor naturale, degradarea zonelor de coastă și eroziunea solului, protecția apelor care pot fi consumate și tratarea apelor uzate; consideră că aceste provocări depășesc competența oricărei regiuni sau oricărui stat separat, fiind nevoie de o acțiune coordonată la nivel de bazin maritim, acompaniată de finanțarea necesară și de un schimb eficace de bune practici;

⁽¹⁾ A se vedea COM(2014) 86, nota de subsol 4.

9. reiterează faptul că efectele schimbărilor climatice trebuie să fie luate în considerare în mod corespunzător, pe cât posibil, prin protejarea și restituirea spațiilor naturale, precum și prin integrarea turismului în programul de gestionare integrată a zonelor de coastă;

10. recunoaște rolul organizațiilor și inițiativelor europene (de exemplu, „Steagul albastru”, premiul Quality Coast Award, Strategia europeană privind creșterea albastră), în promovarea principiilor europene ale turismului de calitate, cum ar fi protecția mediului, turismul durabil, educația și sensibilizarea cetățenilor- din zonele costiere și maritime europene, și îndeamnă insistent Comisia să inițieze un dialog cu instituțiile care le promovează, pentru a extinde impactul acestora și pentru a încuraja regiunile să se angajeze, în mod voluntar, în acțiuni de sprijinire a acestor inițiative;

11. consideră că strategia UE privind creșterea albastră, însoțită de inovare, constituie o oportunitate importantă de stimulare a economiei regionale și locale și crearea de locuri de muncă, făcând ca regiunile de coastă să devină totodată mai atractive pentru turiști. Propuneri privind inovarea și creșterea albastră pot fi găsite în avizul Comitetului Regiunilor CoR-2014-04835-00-01;

Performanță și competitivitate

12. subliniază că, deși turismul maritim și din zonele de coastă a fost mai profitabil în ultimul deceniu în comparație cu turismul în general, valoarea medie a cheltuielilor pe zi de sejur și durata medie de ședere au scăzut; consideră, prin urmare, că este extrem de important să se contracareze această tendință și să se depună eforturi pentru stimularea creșterii nivelului de cheltuieli și durata șederii în zonele de coastă și în zonele maritime prin intermediul unor măsuri inovatoare, abordând, în același timp, problema caracterului sezonier;

13. subliniază necesitatea ca regiunile maritime și de coastă să dezvolte strategii la nivel local de conservare, punere în valoare și promovare a caracteristicilor locale distincte, îmbunătățindu-și astfel vizibilitatea ca destinații turistice, bazându-se pe unicitatea lor;

14. observă că există o cerere sporită pentru turismul de nișă, cum ar fi cel în domeniile sănătății, medicinei, sportului, turismul de aventură, de explorare a faunei sălbatice și a naturii, al eco-gastronomiei, cultural și de lux, toate aceste sectoare având un potențial de creștere, dezvoltare economică și de creare de locuri de muncă;

15. subliniază necesitatea de a dezvolta o serie de oferte turistice integrate, prin implicarea diferitelor părți interesate din comunitățile locale și de a stimula crearea de locuri de muncă la nivelul regiunilor; remarcă potențialul care derivă din legăturile dintre activitățile tradiționale în regiunile maritime și de coastă europene (agricultură și pescuit, culturi locale, enologie, patrimoniu și tradiții și obiceiuri locale) pentru dezvoltarea unor noi produse turistice. De asemenea, trebuie legate între ele activitățile care permit reducerea caracterului sezonier, precum cele sportive sau cele desfășurate în cadru marin și/sau maritim-terestru;

16. încurajează Comisia să colecteze exemple de bune practici și să publice un studiu privind reconversia destinațiilor turismului de masă și exemple de proiecte turistice solide și integrate în zonele costiere și maritime; îndeamnă Comisia să încurajeze o dezbatere cu privire la rezultatele unor astfel de studii, prin organizarea unei conferințe pan-europene care să reunească statele membre, regiunile și părțile interesate;

17. atrage atenția asupra faptului că turismul din zonele maritime și de coastă este mai afectat de caracterul sezonier decât alte destinații care beneficiază de o situație mai echilibrată în ceea ce privește rezervările; subliniază, prin urmare, că aceste regiuni au cea mai mare nevoie de asistență pentru a-și diversifica fluxurile turistice și încurajează comunitatea de afaceri locală să promoveze în mod creativ și să facă uz de patrimoniul lor local, pentru a oferi o gamă mai largă de produse și servicii, indiferent de condițiile meteorologice;

Îmbunătățirea cunoștințelor pentru creșterea competitivității

18. sprijină utilizarea instrumentelor IT și de inovare ca mijloc de a spori vizibilitatea regiunilor de coastă și a celor maritime și solicită Comisiei consolidarea secțiunii dedicate turismului din Atlasul european al mărilor, pentru a spori gradul de conștientizare cu privire la regiunile maritime și de coastă, valorile și atractivitatea acestora atât pentru turiști, cât și pentru alte regiuni;

Forța de muncă, competențele și inovarea

19. recunoaște provocările cu care se confruntă sectorul turismului în efortul său de promovare a locurilor de muncă durabile, de creștere a salariilor oferite și de a fi atractiv pentru persoane calificate;

20. solicită Comisiei să faciliteze mobilitatea forței de muncă în sectorul turismului prin Erasmus Plus și să înființeze un program de schimb și de formare pentru zonele costiere și maritime, destinat în special tinerilor, de a spori oportunitățile de formare profesională în afara sezonului de vârf și schimbul de bune practici și să promoveze spiritul antreprenorial în rândul acestui segment de forță de muncă;

21. sprijină dezvoltarea clusterelor în rândul IMM-urilor din sectorul turismului, ca o modalitate de a pune la dispoziție servicii turistice complementare de înaltă calitate (cum ar fi cazarea, transportul, serviciile de agrement), diversificând și completând gama de oferte turistice; recomandă autorităților locale și regionale să promoveze astfel de clustere în rândul întreprinderilor locale, prin înființarea unor forumuri de întrunire, cu participarea operatorilor publici și privați din sectorul turismului și a unor platforme comune care să prezeve identitatea, integrarea și imaginea destinației turistice, prevăzând totodată măsuri de defiscalizare și/sau stimulente fiscale pentru IMM-urile care se grupează în clustere și promovează proiecte;

22. este de acord cu ideea de a recunoaște acele IMM-uri care sprijină promovarea unui turism sustenabil în domenii precum securitatea alimentară și de mediu, gestionarea apelor și deșeurilor și reducerea emisiilor cu efect de seră;

23. consideră că procedurile de acordare a licenței și a calificărilor necesare pentru operatorii de ambarcațiuni de agrement diferă considerabil în statele membre și este preocupat de faptul că aceasta ar putea obstrucționa dezvoltarea sectorului; propune recunoașterea reciprocă a certificatelor de navigație de agrement și a cerințelor pentru căpitani de ambarcațiuni ca soluție în acest sens, solicitând Comisiei să analizeze această chestiune; Această recomandare de unificare a formărilor și competențelor poate fi extinsă la personalul care lucrează în porturile de agrement și după reguli diferite de la un stat membru la altul în ceea ce privește formarea, acoperirea juridică și condițiile de lucru;

24. consideră, însă, că valoarea adăugată a unor cursuri deschise și puse la dispoziție online în vederea perfecționării sau reorientării cunoștințelor din domeniul maritim și de coastă nu poate neglija componenta practică a certificării;

Consolidarea sustenabilității și accesibilității

25. reiterează faptul că zonele costiere fac parte dintre cele mai vulnerabile perimetre ca urmare a schimbărilor climatice și a riscurilor naturale și că impactul acestor fenomene este de amploare, putând afecta negativ viețile și mijloacele de trai ale comunităților maritime și de coastă, în special cele de pe insule; prin urmare, se pronunță în favoarea unor programe integrate de gestionare a zonelor de coastă, promovând dezvoltarea durabilă în aceste zone printr-o abordare care să respecte limitele resurselor și naturale și ale ecosistemelor;

subliniază cazul special al insulelor și al regiunilor ultraperiferice, în care limitările spațiilor existente și suprapunerea cu activitățile economice în zonele de coastă presupun un grad mai ridicat de asistență prin fonduri UE pentru prevenirea riscurilor care pot împiedica activitățile economice. O astfel de asistență trebuie asigurată în special pentru elaborarea și punerea în aplicare a unei strategii pentru gestionarea integrată a zonelor de coastă;

26. pentru a garanta sustenabilitatea turismului maritim și costier din zonele protejate (de exemplu trasee turistice) în care există animale sălbatice (păsări, mamifere marine, rechini), recomandă adoptarea și publicarea unor coduri de conduită care să promoveze bunăstarea animalelor, siguranța turiștilor și un echilibru ecologic;

27. subliniază că, pentru a exploata întregul potențial al eco-turismului, trebuie identificate în mod clar destinațiile preferate ale turiștilor pentru activități turistice durabile (scufundări, observarea animalelor, trasee de drumeții) din zonele costiere și maritime protejate, cum ar fi cele făcând parte din rețeaua Natura 2000 sau siturile OSPAR;

28. subliniază că în 2020, peste o cincime din cetățenii Europei vor fi depășit vârsta de 65 de ani; încurajează Comisia să-și continue activitatea dedicată turismului pentru vârsta a treia, în special prin acordarea de sprijin pentru turismul accesibil.

29. salută revizuirea din partea Comisiei a Codului de vize și inițiativele ce-i au în vedere pe cetățenii unor țări terțe, pentru a-i motiva să își petreacă vacanța în Europa, inclusiv în destinațiile europene costiere și maritime;

Maximizarea fondurilor UE disponibile

30. salută intenția Comisiei de a publica un ghid cu posibilitățile de finanțare ale UE pentru turism și subliniază importanța difuzării cât mai ample a acestuia, pentru a-l face cunoscut în zonele costiere și maritime;

31. în actuala perioadă de negocieri privind programele operaționale, solicită Comisiei Europene ca, respectând principiul subsidiarității, să considere eligibile prioritățile de investiții ale regiunilor, în special pe cele care, așa cum este cazul investițiilor și dezvoltării de infrastructuri (în special restaurarea și reutilizarea siturilor istorice, a patrimoniului arhitectural civil și industrial) pentru activitățile nautice de agrement sau cele maritim-turistice, conferă acestei strategii un efect de pârghie asupra turismului costier și maritim;

32. solicită să se garanteze utilizarea eficientă și coordonată a tuturor resurselor disponibile, inclusiv a împrumuturilor și garanțiilor acordate de Banca Europeană de Investiții IMM-urilor, pentru promovarea turismului maritim și costier în perioada 2014-2020, în special în cadrul Fondului european de dezvoltare regională (FEDR), al Programului Orizont 2020 și al programelor COSME, Europa creativă, LIFE+;

Conectivitatea

33. subliniază că insulele, regiunile ultraperiferice și alte zone îndepărtate sunt deosebit de dependente de transportul aerian și de conexiunile maritime, care, la rândul lor, sunt dependente de turiști; operatorii de turism subliniază că sunt nevoiți să-și întrerupă activitatea odată cu întreruperea serviciilor de transport, în timp ce operatorii din transporturi își justifică încetarea activității prin oprirea activității turistice, aspect care face necesară promovarea unor politici care să rupă acest cerc vicios. Comitetul își exprimă îngrijorarea că actuala criză economică și dependența puternică de caracterul sezonier va agrava în continuare această problemă. Pe de altă parte, dat fiind că 90 % din mărfurile și produsele utilizate ulterior în sectorul turistic din insule sunt transportate pe cale maritimă și că transportul mărfurilor nu este rentabil în realitate decât într-un singur sens, ar trebui promovate politici de asistență pentru a rezolva acest dezechilibru;

34. în acest context, solicită Comisiei să ia în considerare în mod adecvat caracteristicile specifice ale insulelor, dependente în mod aproape exclusiv de transportul aerian, și să ia măsuri de îmbunătățire a accesului pentru turiști și în favoarea activității economice de care depinde dezvoltarea insulelor, ceea ce ar putea fi în beneficiul sectorului turismului (de exemplu, taxele pentru emisiile de CO₂ în sectorul aviatic nu pot fi mărite fără a fi luate alte tipuri de măsuri în regiunile insulare, dat fiind că traficul aerian reprezintă o piață captivă pentru aceste regiuni); acești factori ar trebui luați în considerare în special în dezbaterile privind cerul unic european și orientările referitoare la ajutoarele de stat pentru aeroporturi și companii aeriene, permițând finanțarea prin FEDER a investițiilor în infrastructura aeroportuară.

În mod similar trebuie sprijinite legăturile cu feribotul între continent și insulele situate în apropierea coastelor acestuia;

35. solicită, de asemenea, ca în cazul regiunilor ultraperiferice să se țină seama de constrângerile caracteristice (de exemplu, depărtarea și izolarea lor în comparație cu alte teritorii europene) în definirea și punerea în aplicare a politicilor europene care contribuie la conectivitatea externă a acestor regiuni, prin adaptarea acestor politici la situația specifică a fiecărei regiuni ultraperiferice;

36. deplânge faptul că multe regiuni costiere nu dispun de conexiuni bune cu hinterlandul și regiunile și țările vecine; invită la o reflecție strategică despre conectivitatea intermodală dintre nodurile de transport (aeroporturi, gări feroviare, porturi) și cu țările vecine, permițând pasagerilor o mai mare ușurință în deplasările lor în și între bazinele marine;

Comunitățile locale: patrimoniu, identitate și gastronomie

37. consideră că turismul costier și maritim trebuie să aducă beneficii comunităților locale și se pronunță, prin urmare, în favoarea unor măsuri specifice care să promoveze ofertele pentru forța de muncă locală, comercializarea produselor locale și dezvoltarea unor sisteme locale de producție alimentară; consideră că un astfel de angajament în favoarea nivelului local va îmbunătăți eficiența ofertelor turistice costiere și maritime, va consolida forța de muncă locală și va genera locuri de muncă în agricultura durabilă, pescuit și servicii, contribuind astfel la realizarea obiectivelor UE privind coeziunea socială și teritorială și dezvoltarea rurală;

38. constată că patrimoniul maritim local este insuficient promovat în multe zone costiere din Europa; subliniază necesitatea de a lua măsuri, astfel încât protecția patrimoniului maritim și de coastă să fie compatibilă cu dezvoltarea comercială sau economică, cum ar fi amplasarea de cabluri sau conducte, prospectarea și exploatarea petrolului și a gazelor, exploatarea cărbunelui și a minereurilor, extracția de nisip și agregate și eliminarea deșeurilor; consideră că epavele scufundate, ruinele subacvatice, ambarcațiunile și instalațiile portuare istorice și tradițiile de pescuit și alte meserii legate de acesta (șantierelor navale tradiționale, producătorii de plase de pescuit, fabricile de conserve etc.) trebuie valorizate ca atracții turistice;

39. subliniază potențialul insuficient exploatat al pescuitului turistic și consideră că acesta ar putea aduce beneficii considerabile comunităților costiere, astfel încât activitatea de pescuit să devină profitabilă, păstrând în același timp tradițiile pescărești și diversificând sursele locale de venit;

40. consideră că, în cazurile în care flotele utilizează metode selective și tradiționale de pescuit, investițiile necesare pentru promovarea pescuitului turistic trebuie să fie sprijinite și considerate de către UE ca activitate complementară pescuitului comercial, generând venituri suplimentare pentru comunitățile pescărești. Comitetul invită statele și regiunile, împreună cu sectorul pescuitului, cu cel turistic și cu alte părți interesate să depășească obstacolele juridice și administrative care ar putea împiedica dezvoltarea turismului pescăresc;

41. solicită Comisiei Europene să își intensifice colaborarea cu Consiliul Europei și să îmbunătățească comunicarea în materie de promovare a traseelor turistice culturale noi și consacrate de-a lungul coastelor europene.

42. sprijină crearea unei federații a oficiilor și agențiilor de turism costier și maritim, care să servească drept platformă de cooperare și schimb de idei între organizațiile profesionale din regiunile costiere și maritime și să contribuie la dezvoltarea și punerea în aplicare a programelor de cooperare dedicate promovării acestor regiuni;

Turismul de croazieră

43. încurajează autoritățile locale și regionale să se angajeze într-un dialog constructiv cu sectorul serviciilor de croazieră, pentru a garanta furnizarea locală de bunuri pentru aceste nave și a obține un nivel crescut de cheltuieli din partea pasagerilor, prin crearea unor perimetre mai primitoare pentru aceștia în apropierea porturilor, cu magazine, baruri, restaurante și operatori de servicii turistice locale care să ofere deplasări facile, care să țină seama de criteriile de durabilitate, către atracțiile turistice din preajmă;

44. consideră că autoritățile publice pot sprijini agenții economici locali în sensul unei mai bune promovări și comercializări a ofertei lor, astfel încât informațiile referitoare la atracțiile locale să fie disponibile în diferite limbi și garantând siguranța și confortul turiștilor. Activitatea de aprovizionare a navelor și organizarea produselor la destinație este legată de activitatea agenților navali, cu care autoritățile locale și regionale trebuie să colaboreze pentru a stimula utilizarea produselor și activitățile complementare locale;

45. constată că marile nave de croazieră transportă un număr considerabil de persoane către orice destinație, ceea ce poate reprezenta o provocare pentru transportul turiștilor în momentul debarcării; salută dezvoltarea proiectelor de transport integrat care vin în întâmpinarea nevoilor numărului mare de turiști fără a perturba populațiile locale;

Porturile de agrement și sporturile nautice

46. recunoaște popularitatea în creștere a sporturilor și activităților nautice și salută faptul că acestea sunt deseori concepute și oferite de întreprinderi mici de la fața locului; consideră că introducerea unor norme europene comune în acest domeniu ar contribui la un plus de încredere în rândul consumatorilor și ar spori siguranța;

47. solicită Comisiei să evalueze necesitatea unui cadru comun pentru dezvoltarea infrastructurii porturilor de agrement; ținând seama de cele aproximativ 4 500 de porturi de agrement din Europa și popularitatea crescândă a yachtingului, invită Comisia să efectueze un studiu privind normele comune, analizând în special chestiuni precum accesibilitatea persoanelor cu mobilitate redusă, normele de siguranță sau capacitatea acestor porturi de agrement;

48. solicită autorităților locale și regionale care găzduiesc astfel de porturi să elaboreze, în cooperare cu părțile interesate și operatorii de turism locali, strategii pentru o mai bună conectare a porturilor cu regiunea în ansamblul ei, încurajând persoanele care acostează să descopere regiunea dincolo de port și patrimoniul acesteia și promovând produsele specifice turismului nautic și maritim, de exemplu prin crearea de cluburi nautice, porturi de agrement și baze nautice.

Bruxelles, 7 octombrie 2014

Președintele
Comitetului Regiunilor
Michel LEBRUN